

19. Christoffel (Chris) Johannes Bartels

Dr. Mr. Bartels, geboren op 22 februari 1882 te Zwolle, werd in 1906 kandidaat in de kerkprovincie Noord-Holland. Op 7 april 1907 werd hij predikant te Weerselo, in 1910 te Laren (Gld), in 1911 te Groenlo. Op 1 september 1922 werd hij voorzitter van de Raad van Beheer, in 1930 nam hij het predikantschap weer op zich en wel te Lathum. In 1932 werd hij predikant te Colmschate. Op 17 januari 1937 werd hij te Zevenaar

bevestigd door zijn zwager, ds. Petri uit Dordrecht. Bartels was zeer begaafd. In Lathum zei men van hem: 'D'n domineer hoeft maar een paar keer hen en weer deur d'n hof te lope - en hij het de praek klaar!'

Ds Bartels was sterk maatschappelijk betrokken. In het kerkblad van april 1938 riep hij op royaal te geven voor de armen. Hij schreef:

'De armen hebt gij altijd met u. Dat woord heeft de Heiland tot de gemeente ge-sproken, dus óók tot de gemeente van Zevenaar. Dat wil niet zeggen: "de bedelarij hebt gij altijd met u", want een "bedelaar" en een "arme" is niet hetzelfde. Heel zalig is dat voor de armen. Want anders zou geen arme met opgeheven hoofd door de wereld kunnen gaan. Ik geef niet aan bedelaars aan de deur. Zeer zeker geef ik nooit geld aan bedelaars, óók geen brood om mee te nemen. Alleen brood of ander eten, dat ze op staanden voet opeten. Want aan een mensch, die honger heeft, moet men geen eten weigeren. En toch hebben wij "de armen" altijd met ons. Daar weten onze diakenen alles van. Ten gerieve der armen, die de gemeente altijd onder haar leden zal tellen, heeft zij het ambt der diakenen ingesteld. Als de diakenen des Zondags met het zakje door de Kerk gaan, behoort dat diepe ernst voor de gemeente te zijn. Want dan zal de gemeente moeten toonen, dat zij het Woord van den Heiland verstaat: "de armen hebt gij altijd met u". Geef geen centen aan de deur. Daarmee houdt gij de landlooperij, die niemand contrôleeren kan, in stand. Geef dubbeltjes aan uw eigen diakonie, opdat zorgzame en geloovige mannen, door de gemeente aangesteld, het antwoord der gemeente kunnen geven op het woord van den Heiland: "de armen hebt gij altijd met u". Reken er ook thans met Uw voorjaars-schoonmaak mee, dat gij afgedragen (maar nog in goede staat verkeerende) onder en bovenkleeren naar mijnheer van den Eijk (administrateur van de gemeente, LdB) stuurt, want de diakenen kunnen deze altijd gebruiken.'

ds Bartels omstreeks 1940.

In de Tweede Wereldoorlog werkten ds. Bartels en de pastoor - samen in hun verzet tegen de nazi's. Kardinaal Johannes (Jan) de Jong (1885-1955), die samen met ds. Koeno Gravemijer (1883-1970) leiding aan het kerkelijk verzet tegen de Duitse bezetter gaf, logeerde regelmatig op de pastorie. Dat de verhoudingen tussen protestanten en rooms-katholieken in die tijd in Zevenaar goed waren, blijkt wel uit het feit, dat toen ds. Bartels zestig jaar werd, er slingers met geel-witte vlaggetjes waren gespannen over de Kerkstraat en andere versiering was aangebracht. Daarnaast droeg de pastoor een mis voor hem op. Na het wegvallen van de gemeenschappelijke vijand gingen de protestanten en rooms-katholieken ieder weer hun eigen weg en hadden geen boodschap aan elkaar. In een intensieve relatie tussen een rooms-katholiek en een protestant zag de kerkenraad niet veel heil. Zo waarschuwde ds. Bartels namens deze in het kerkblad van april 1945 voor een 'gemengde' dansclub:

'Speel niet met vuur. Jonge mannen, zoekt omgang niet in het wilde weg met de dochters van uw volk, maar met de dochters van uw kerk. En God zal uw weg zegenen en u bewaren voor het groote ongeluk van het gemengde huwelijk. Datzelfde geldt ook voor de meisjes.'

De laatste jaren was Bartels regelmatig ziek. Zijn zoon, Hendrik (1914-1983) verving hem vaak. Na zijn overlijden meldde het kerkenraadsverslag:

'In de vroege morgen van zondag 24 maart 1946 nam God tot zich onze predikant, Ds. Mr. C.J. Bartels, in de ouderdom van 64 jaren. De bijzetting in het familiegraf te Vreeland had plaats op donderdag 28 maart 1946, nadat vooraf een rouwdienst in onze kerk had plaatsgevonden onder leiding van Ds Petri uit Didam'.

De Burgemeester der gemeente Zevenaar verklaart, dat zijnerzijds geen bezwaar bestaat tegen het vervoer van de lijken van vijf Nederlandsche militairen, van Babberich naar het lijkenhuisje op de begraafplaats aan den Babberichschen weg.

Zevenaar, 10 Mei 1940.

De Burgemeester voornoemd,

Alfons van der Vliet

Handwritten notes on the reverse side of the document, including names and dates:
1. J. de Vries
2. ~~van der Vliet~~
3. ~~van der Vliet~~
4. ~~van der Vliet~~
5. J. de Vries
6. ~~van der Vliet~~
7. ~~van der Vliet~~
8. ~~van der Vliet~~
9. ~~van der Vliet~~
10. ~~van der Vliet~~
11. ~~van der Vliet~~
12. ~~van der Vliet~~
13. ~~van der Vliet~~
14. ~~van der Vliet~~
15. ~~van der Vliet~~
16. ~~van der Vliet~~
17. ~~van der Vliet~~
18. ~~van der Vliet~~
19. ~~van der Vliet~~
20. ~~van der Vliet~~
21. ~~van der Vliet~~
22. ~~van der Vliet~~
23. ~~van der Vliet~~
24. ~~van der Vliet~~
25. ~~van der Vliet~~
26. ~~van der Vliet~~
27. ~~van der Vliet~~
28. ~~van der Vliet~~
29. ~~van der Vliet~~
30. ~~van der Vliet~~
31. ~~van der Vliet~~
32. ~~van der Vliet~~
33. ~~van der Vliet~~
34. ~~van der Vliet~~
35. ~~van der Vliet~~
36. ~~van der Vliet~~
37. ~~van der Vliet~~
38. ~~van der Vliet~~
39. ~~van der Vliet~~
40. ~~van der Vliet~~
41. ~~van der Vliet~~
42. ~~van der Vliet~~
43. ~~van der Vliet~~
44. ~~van der Vliet~~
45. ~~van der Vliet~~
46. ~~van der Vliet~~
47. ~~van der Vliet~~
48. ~~van der Vliet~~
49. ~~van der Vliet~~
50. ~~van der Vliet~~
51. ~~van der Vliet~~
52. ~~van der Vliet~~
53. ~~van der Vliet~~
54. ~~van der Vliet~~
55. ~~van der Vliet~~
56. ~~van der Vliet~~
57. ~~van der Vliet~~
58. ~~van der Vliet~~
59. ~~van der Vliet~~
60. ~~van der Vliet~~
61. ~~van der Vliet~~
62. ~~van der Vliet~~
63. ~~van der Vliet~~
64. ~~van der Vliet~~
65. ~~van der Vliet~~
66. ~~van der Vliet~~
67. ~~van der Vliet~~
68. ~~van der Vliet~~
69. ~~van der Vliet~~
70. ~~van der Vliet~~
71. ~~van der Vliet~~
72. ~~van der Vliet~~
73. ~~van der Vliet~~
74. ~~van der Vliet~~
75. ~~van der Vliet~~
76. ~~van der Vliet~~
77. ~~van der Vliet~~
78. ~~van der Vliet~~
79. ~~van der Vliet~~
80. ~~van der Vliet~~
81. ~~van der Vliet~~
82. ~~van der Vliet~~
83. ~~van der Vliet~~
84. ~~van der Vliet~~
85. ~~van der Vliet~~
86. ~~van der Vliet~~
87. ~~van der Vliet~~
88. ~~van der Vliet~~
89. ~~van der Vliet~~
90. ~~van der Vliet~~
91. ~~van der Vliet~~
92. ~~van der Vliet~~
93. ~~van der Vliet~~
94. ~~van der Vliet~~
95. ~~van der Vliet~~
96. ~~van der Vliet~~
97. ~~van der Vliet~~
98. ~~van der Vliet~~
99. ~~van der Vliet~~
100. ~~van der Vliet~~

In de nacht van donderdag op vrijdag 10 mei 1940 vielen Duitse troepen Nederland binnen. Sommigen dachten te maken te hebben met legeroefeningen en maar kwamen er al snel achter, dat ook voor Nederland de oorlog was uitgebroken. Het station werd bezet en een Duitse pantsertrein arriveerde daar om 4.10 uur. Duitse soldaten trokken met auto's en voertuigen door paarden getrokken via de Babberichseweg en de Arnhemseweg op tot Westervoort. Er ontstond een vuurgevecht. Vijf militairen kwamen om. Ds. Bartels ging naar de plaats van het onheil, noteerde de namen van de omgekomenen en ging naar het gemeentehuis om toestemming te vragen hun lichamen te mogen vervoeren en een begrafenis te regelen. Twee dagen later bevestigde hij de nieuwe leden van de kerk, terwijl intussen Duitse troepen onafgebroken door Zevenaar trokken en het in de lucht een heen en weer vliegen van Duitse vliegtuigen was. Op 14 mei gaf Nederland zich over. De volgende oorlogsjaren verliepen voor Zevenaar betrekkelijk rustig. Ds. Bartels bood de nabestaanden van de slachtoffers van 10 mei nog enkele jaren pastorale zorg.

Zevenaar, 13 November 1942.

Aan

Den W.E.Heer Mr.C.J.Bartels

Predikant

Z E V E N A A R.

Bij deze heb ik de eer U te verzoeken, zitting te willen nemen in de commissie, wier taak het zal zijn, bij eventueele evacuatie, de geëvacueerden aan het station te ontvangen, en meer in het bijzonder hen, die een opbeurend woord van noode hebben, ter zijde te staan.

De samenstelling van deze commissie heb ik mij als volgt gedacht:

Ondergeteekende, als Voorzitter;

L.J.H.Teeuwen, Pastoor;

Ds.mr.C.J.Bartels, Predikant;

J.G.A.Honig, Arts;

de gemeentesecretaris en/of een of meer ambtenaren ter secretarie.

Uw gunstig antwoord zie ik gaarne tegemoet, waarvoor ik U bij voorbaat dank zeg.

De Burgemeester van Zevenaar,

*Beantwoord
is aangekomen
23/11 '42.*

Antoon Eduard Marie van Nispen tot Pannerden.

Verzoek van burgemeester Antoon Eduard Marie van Nispen tot Pannerden (1884-1964) aan de notabelen te Zevenaar.

Waarde Ouders,

Door den doop heeft de Heiland tot u nog eens met bijzonderen nadruk gesproken: „Laat dat kind tot mij komen en verhindert het niet.”

Ge wilt het immers niet verhinderen? Bedenkt het: uw kind behoort Gode toe; tegenover Hem zijt ge verantwoordelijk; Hij heeft recht op dat kind, dat Hij u heeft geschonken. Indien ge het niet tot Jezus brengt, doet ge tekort aan Gods eisch, miskent ge Zijn recht.

Neen, het niet verhinderen. Dat zou zijn het beste en heerlijkste uw kind te onthouden. Ge weet het immers: daar is zooveel waartegen een vader niet waken kan, zooveel dat door tranen van een moeder niet wordt weggenomen. Eerst als uw kind tot Jezus gebracht wordt, heeft het, onder de hoede van den goeden Herder, een machtigen, liefdevollen Beschermers; dan eerst kan er waarlijk geluk wonen in dat hart. Daarvan terughouden zou zijn het miskennen van 't waarachtig heil van uw kind.

Door uw antwoord op de u gestelde vragen hebt ge op u genomen dit alles te volbrengen. Bedenkt nu, dat die belofte *ieder* dag moet worden vervuld: ge moet uw kind opdragen in het gebed, het zelf leeren bidden, het spreken van Jezus den goeden Herder; vooral: ge behoort uw kind een huiselijken kring te bieden, waarin het opgroeit onder den invloed van een omgeving, zooals die door gemeenschap met Christus geheiligd moet worden. Dit alles moogt ge uw kind niet onthouden, en als de eisch zwaar is, door den doop is u herinnerd, van wien ge steun en hulp vragen moogt; diezelfde God is in Christus Jezus u nabij als ge Hem aanroept: Hij wil u sterken.

Zegene Hij uw kind en uzelf in de opvoeding van dat pand, dat u door Hem is toevertrouwd.

Ontvangt deze herinneringskaart, met eene hartelijke heilbode van Uwen leeraar

C. J. Bartels

Doopbrief van ds. Bartels aan ouders van dopelingen, 1942.

Kerkeraad der Nederduitsche Hervormde Gemeente
te ZEVENAAR

Voorzitter:
Ds. Mr. C. J. BARTELS Tel. 338 Giro 25084

Administrateur:
G. van den Eijk Tel. 271 Giro 108285
KENGETAL TELEFOON ZEVENAAR K 360

ZEVENAAR — 17 th. October — 1942

Lectori Saluten!

The Consistory of the Dutch National Church
of ZEVENAAR (provincie Gelderland, Holland, declares,
that Miss
ANNA SCHUURMAN
was a member of our Church in her full rights. She departed
from Holland to the U.S.A. 7th december 1937. The Consistory
hopes, that You will accept her in your pastoral cares and
warmly recommends You this Sister of our Church.

Dr. C. J. Bartels
Minister;

Al. J. J. J. J.
Elder.

C. J. Bartels
Minister

Nooduitgave IV PASCHEN 1945

MEDEDELINGEN VAN DE
HERVORMDE KERK
IN DE CLASSIS ZUTPHEN — GEMEENTE ZEVENAAR

KERKDIENTEN.

Vrijdag 29 Maart (Goede Vrijdag) v.m. 10 uur en n.m. 5 uur Bediening van het Heilig Avondmaal. Extra collecte voor de Diaconie.

Zondag 1 April (1e Paaschdag) v.m. 10 uur Ds. Mr. C. J. Bartels. Synodale Paaschcollecte. n.m. 5 uur Ds. H. A. Hauer van Wehl. Jeugdendienst. Synodale Paaschcollecte.

Maandag 2 April (2e Paaschdag) v.m. 10 uur Hulpprediker H. Bartels. Synodale Paaschcollecte.

Zondag 8 April v.m. 10 uur Ds. J. Petri van Didam. n.m. 5 uur Hulpprediker H. Bartels.

Zondag 15 April v.m. 10 uur Hulpprediker H. Bartels. Extra collecte voor het Nederl. Jongelingsverbond. n.m. 5 uur Ds. Mr. C. J. Bartels. Extra collecte voor het Nederl. Jongelingsverbond.

Zondag 22 April v.m. 10 uur Ds. Mr. C. J. Bartels. n.m. 5 uur Hulpprediker H. Bartels.

Zondag 29 April v.m. 10 uur Hulpprediker H. Bartels. n.m. 5 uur Ds. Mr. C. J. Bartels.

Zondag 6 Mei v.m. 10 uur Ds. Mr. C. J. Bartels. Extra collecte voor de kerkrestauratie. n.m. 5 uur Hulpprediker H. Bartels. Jeugdendienst.

Donderdag 10 Mei (Hemelvaartsdag) v.m. 10 uur Hulpprediker H. Bartels. n.m. 5 uur Ds. Mr. C. J. Bartels.

Zondag 13 Mei v.m. 10 uur Ds. Mr. C. J. Bartels. n.m. 5 uur Ds. J. Petri van Didam.

Paschen 1945.

Als dit kerkblaadje U bereikt, is het bijna Paschen. Laat ons hopen, dat wij (die nog in Zevenaar zijn), ons Paascheest mogen vieren in onze eigen kerk. De stille vromen in de gemeente bidden daar ook om. En zij, die Zevenaar hebben verlaten, vinden een ander gebouw maar dezelfde kerk in de gemeente, waar zij zijn.

Doch vóór Paschen komt Goede Vrijdag. Dan gedenken wij samen des Heeren dood in zijn Avondmaal. Sinds menschenheugenis heeft onze gemeente nog nooit Avondmaal gevierd onder zulke omstandigheden. Lidmaten, die nu nog zonder ernstige reden wegblijven, kunnen zichzelf moeilijk in ernst beschouwen als lidmaten der kerk en als verstanters van onzen tijd.

Op Goeden Vrijdag werd in waarheid de geschiedenis van onze oude wereld afgesloten. Er kan niets ergers meer gebeuren dan Christus' verwerping. Er kan geen grooter offer meer gebracht worden dan het offer van Golgotha. Er kan geen grootere verloochening meer komen dan die van Petrus. Er kan geen grooter verrader meer komen dan Judas. De zonde is op Goeden Vrijdag voldragen. God zelf is in Christus voor onze zonden gestorven. Sinds dien Goeden Vrijdag is onze oude wereld haar verdwijning nabij en leeft zij nog voort in haar Stillen Zaterdag tot op dezen dag, ondanks al haar uitwendig rumoer, wachtende tot God haar een nieuwe gedaante zal geven, haar zal herscheppen in een wereld „waarop gerechtigheid woont”.

Het laatste woord, dat onze bedeeeling tot Christus te zeggen had, sprak zij Hem toe in zijn begrafenis. Dan ontvingen wij allen ons laatste woord, „de laatste eer”, noemen wij dat, een eer echter waarop niemand geteld is.

Maar Christus is op den Paaschmorgen de Eerstgeborene uit de dooden geworden, de „Eerstgeborene onder vele broeders”.